

ZARZĄD POWIATU W KIELCACH

**STAROSTWO POWIATOWE W KIELCACH
AL. IX WIEKÓW KIELC 3
25-516 KIELCE**

**PROGRAM
EDUKACJI EKOLOGICZNEJ
na rok szkolny 2008/2009
*pn. „Dla Ziemi, dla siebie”***

realizowany w ramach Programu ochrony środowiska
i Planu gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego

Beneficjenci:

- **dzieci i młodzież szkolna z terenu powiatu kieleckiego**
- **administracja samorządowa szczebla gminnego**

**Program opracowany został w Wydziale Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska
Starostwa Powiatowego w Kielcach**

1. Wstęp

Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie” w roku szkolnym 2008/2009, to już V edycja ww. Programu, przyjętego do realizacji w roku 2004.

Wszystkie edycje Programu cieszą się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy liczba uczestników, wynosząca ponad 32.000 osób. W ramach IV edycji Programu zakończonej w sierpniu 2008 roku, w której czynnie uczestniczyło 4.378 osób (edukacją objęto 9.618 uczniów), zrealizowano: konkursy plastyczne, konkurs dla samorządów gminnych, zbiórkę odpadów pochodzenia komunalnego, jak również przekazano nauczycielom - opiekunom dzieci biorących udział w konkursach, długopisy oraz torby ekologiczne.

Tematyka konkursów była następująca:

Konkurs rysunkowy pt. „Chroń, oszczędzaj, dbaj o wodę!”

Konkurs adresowany był do przedszkolaków, uczniów klas „0” i klas I-III szkół podstawowych. Dzieci poznały ekosystemy wodne, zasady krążenia wody w przyrodzie, podstawowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych oraz proste i skuteczne metody oszczędzania wody.

Konkurs cieszył się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyła ilość nadesłanych prac - 135 plakatów. Na wielu pracach umieszczono proste a zarazem wymowne hasła i wierszyki nawołujące do dbania o jakość i ilość wód (np. „Nie uwierzycie - woda to życie!”, „Stawy i rzeki to nie miejsca na brudne ścieki!”, „Dbaj o wody kropelki, bo bez wody kłopot wielki.”, „Tu kropelka, tam kropelka. Licz! Oszczędzaj! Sprawa wielka!”). Dzieci utworzyły także

specjalny kodeks oszczędzania wody i zachęcały do jego wdrażania w życiu codziennym. Laureatom konkursu, w poszczególnych kategoriach wiekowych (przedszkolaki + klasy „0” oraz klasy I-III) przyznano cenne, również pod względem merytorycznym nagrody, a nadesłane prace zostały wyeksponowane w holu tut. Starostwa i wzbudzały ogromny podziw oraz zainteresowanie zarówno wśród pracowników, interesantów jak i mediów.

Konkurs pt. „Segreguję i sprzedaję, już za darmo nie oddaję: butelek typu PET, baterii oraz papieru”

Konkurs, w którym wzorem lat ubiegłych, uczestniczyli uczniowie ze szkół podstawowych, został przeprowadzony w kategorii grupowej oraz indywidualnej. Uczniowie zapoznali się z problemami związanymi z gospodarką odpadami komunalnymi. Wskazywali na popełniane błędy, skutki niewiedzy i niefrasobliwości, omawiali rodzaje opakowań jak również zwracali uwagę na opakowania przyjazne środowisku, które mogą być wielokrotnie wykorzystywane. Konkurs miał wymiar nie tylko „ekologiczny” ale i wychowawczy, ponieważ przeniesiony został do rodzinnych domów, gdzie segregowane były odpady.

Do udziału w konkursie zgłosiło się 46 szkół podstawowych z terenu powiatu kieleckiego, z czego 30 placówki udokumentowały przeprowadzenie ww. konkursu. Ogólnie wszyscy uczestnicy zebrali 63.589,08 kg odpadów, w tym: papieru – 59.184 kg; baterii – 923,2 kg; butelek typu PET – 3.481,88 kg.

Rekordzistą w kategorii grupowej, okazała się Szkoła Podstawowa w Widelkach gm.

Daleszyce, która zebrała 12.183,4 kg odpadów. Najlepszymi „zbieraczami” zostali jednak uczniowie z innej szkoły - Szkoły Podstawowej w Ćmińsku, gdzie na szczególne wyróżnienie zasłużył Wiktor Kondrak, który zebrał - 944,4 kg odpadów, z czego 910 kg makulatury, 623 sztuk baterii oraz 65 sztuk butelek typu PET.

Należy podkreślić, że w ciągu czterech lat uczniowie zebrali ponad 203 Mg odpadów, w tym 171 Mg papieru oraz 9,5 Mg butelek typu PET. Nietrudno więc przeliczyć, że tym samym nasi „zbieracze” uratowali 2.907 drzew, a do punktów skupu oddali 237.500 sztuk butelek typu PET.

Laureaci konkursu otrzymywali nagrody rzeczowe w kategorii grupowej i indywidualnej. Ponadto, każdy uczestnik konkursu otrzymał zeszyty z nadrukiem na okładce promującej zbiórkę surowców wtórnych. W sumie rozdano uczniom 10.000 sztuk zeszytów.

W bieżącej - V edycji Programu, zbiórką odpadów zostaną objęte: butelki typu PET oraz papier.

Konkurs plastyczny/fotograficzny pt. "Nieznane zakątki przyrody w mojej miejscowości/gminie”

Uczestnikami konkursu byli uczniowie ze szkół gimnazjalnych oraz z klas V i VI szkół podstawowych. Celem konkursu było m.in.: kształtowanie wrażliwości na piękno natury, poznawanie bioróżnorodności obszarów w miejscu zamieszkania, rozwijanie świadomej aktywności na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialności za obecną i przyszłą jakość przyrody ożywionej i nieożywionej w miejscu zamieszkania/gminie.

Na konkurs wpłynęło 68 plakatów z 23 szkół podstawowych i 11 gimnazjów.

Na większości plakatów umieszczone zostały zdjęcia, wzbogacone opisami i komentarzami, a także szkicami/mapkami z lokalizacją urokliwych zakątków przyrody ożywionej i nieożywionej.

Wszystkie prace konkursowe zostały przekazane do gmin, w celu dostarczenia władzom samorządowym oraz mieszkańcom, wiedzy o mało znanych zakątkach przyrody ożywionej i nieożywionej, które w przyszłości mogą stać się wizytówkami danej gminy. Tym samym

zwrócono uwagę, na konieczność utrzymania dzikich zakątków przyrody w swojej pierwotnej i nienaruszonej formie.

Konkurs pt.: "Każdy mieszkaniec gminy... wie, co ma zrobić z eternitem i ZSEE (zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny)"

Uczestnikami konkursu byli uczniowie ze szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież w ramach konkursu m.in. zapoznała się z negatywnymi dla zdrowia i życia człowieka skutkami niewłaściwego postępowania z eternitem, zwróciła uwagę na konieczność selektywnego zbierania w gospodarstwach domowych zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a następnie oddawania go uprawnionym podmiotom.

Na konkurs ogółem wpłynęło 14 prac - folderów, które w większości przedstawiały podstawowe pojęcia i zagadnienia dotyczące „elektrośmieci” i azbestu, omawiały grupy produktowe oraz rodzaje sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Foldery wskazywały także na szkodliwość substancji zawartych w azbestie i ZSEE, jak również na skutki niewiedzy i niefrasobliwości w związku z ich niewłaściwym gospodarowaniem, szczególnie gdy elektrośmieci zalegają na wysypiskach, złomowiskach, w lasach czy też w domowych piwnicach. Autorzy prac szczególną uwagę zwrócili na prawidłowe i bezpieczne procesy unieszkodliwiania ww. odpadów oraz potrzebę oddawania wyeksploatowanych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, w tym również oświetleniowych, do punktów zbierania lub sklepu.

Konkurs dla samorządów gminnych pt. „Pilotażowy program zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji na terenie gminy...”

Celem konkursu adresowanego do samorządów gminnych było m.in.: zwrócenie uwagi pracowników ww. administracji na konieczność redukcji ilości odpadów biodegradowalnych w strumieniu odpadów komunalnych, które trafiają na składowiska odpadów, prowadzenie edukacji ekologicznej wśród mieszkańców - adresatów projektu, w zakresie możliwości wykorzystywania procesu kompostowania w gospodarstwach domowych oraz zapoznanie ich z możliwościami pozyskiwania środków finansowych na zakup pojemników do przydomowego kompostowania odpadów biodegradowalnych.

Do udziału w konkursie zgłosiło się sześć gmin z terenu powiatu kieleckiego tj. Miedziana Góra, Piekoszów, Zagnańsk, Bieliny, Chmielnik oraz Strawczyn. Konkurs zakończony został podczas Dożynek Powiatu Kieleckiego, Miasta i Gminy Bodzentyn, w dniu 31 sierpnia 2008 r., na których laureatom wręczono nagrody (kompostowniki, rozdrabniacz do gałęzi, odkurzacze do liści, preparaty wzbogacające kompost) oraz okolicznościowe dyplomy.

Wykonanie torby ekologicznej przyjaznej środowisku oraz długopisu z nadrukiem dotyczącym Programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”

Ekologiczna torba wykonana została z przyjaznego dla środowiska materiału – polietylenu, a długopis z drewna. Ideą konkursu było zapoczątkowanie wśród nauczycieli nowej „mody sklepowej”, polegającej na zastąpieniu toreb foliowych – ekologicznymi torbami wielokrotnego użytku, a tym samym zachęcenie do podejmowania działań polegających na ograniczeniu ilości wytwarzanych odpadów opakowaniowych. Nauczyciele – opiekunowie uczniów biorących udział w konkursach ekologicznych, w ramach podziękowania, zostali obdarowani torbami ekologicznymi oraz długopisami z nadrukiem dotyczącym Programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”. Każdy z

nauczycieli otrzymał jedną torbę i jeden długopis, niezależnie od liczby konkursów, w których był opiekunem dzieci i młodzieży.

Bieżąca edycja Programu, obok tematów dotyczących gospodarowania odpadami, poruszy zagadnienia związane z ochroną lasu, gdyż chcemy zwrócić uwagę, jakim las jest ważnym elementem środowiska dla nas i całego świata przyrodniczego. Zachęcimy również uczniów do większej aktywności na rzecz ochrony środowiska, aby za kilka lat ich miejscowość/gmina mogła być prawdziwą wizytówką i wzorem do naśladowania. Młodzież ponadgimnazjalną zaprosimy natomiast na sesję, na której zaprezentują się te jednostki i zakłady, które na co dzień działają na rzecz ochrony środowiska.

2. Lokalizacja i beneficjenci projektu

Projekt skierowany zostanie do placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie powiatu kieleckiego. Uczestnikami Programu będą przedszkolaki oraz uczniowie szkół wszystkich szczebli, którzy udowodnili we wszystkich jego edycjach, że są pełnowartościowymi partnerami w walce o ochronę środowiska. Jeden z konkursów tradycyjnie, skierowany zostanie do samorządów gminnych.

Informacja o konkursach zostanie przekazana do placówek oświatowych za pośrednictwem Burmistrzów Miast i Gmin oraz Wójtów Gmin powiatu kieleckiego, za wyjątkiem szkół ponadgimnazjalnych, do których regulamin konkursu zostanie wysłany bezpośrednio.

3. Cele projektu

Podstawowym celem założeń programu edukacji ekologicznej jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu kieleckiego, zgodnie z prawem polskim, dyrektywami unijnymi oraz aktami prawa miejscowego w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami i ochrony przyrody.

Program realizowany jest w oparciu o wytyczne „Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami dla powiatu kieleckiego - aktualizacja” na lata 2007 - 2011, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012 - 2018, uchwalonego przez Radę Powiatu w Kielcach - uchwała Nr IX/69/07 z dnia 25 października 2007 roku.

Formułując cele Programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie” w roku szkolnym 2008/2009, wzięto pod uwagę fakt, że za pośrednictwem dzieci i młodzieży można edukować również pokolenie rodziców i dziadków. Chcemy wychować młode pokolenie w duchu poszanowania dla środowiska, rozwijać ich świadomą aktywność na rzecz ochrony przyrody oraz odpowiedzialność za obecną i przyszłą jakość przyrodniczą naszego kraju, Ziemi. Młodzi ekologowie mogą nakłaniać rodziców do właściwego postępowania z odpadami powstającymi w gospodarstwie domowym, zachęcać do zakupu towaru w opakowaniach wielokrotnego użytku czy segregowania odpadów komunalnych. We wszystkich konkursach dzieci i młodzież będą poznawały problematykę środowiskową, identyfikowały zagrożenia i dyskutowały nad działaniami jakie mogą same podjąć w celu ograniczenia negatywnych skutków i przywrócenia pełnego blasku otaczającej ich przyrody.

Najmłodsi mieszkańcy powiatu kieleckiego, w tej edycji Programu, poznają znaczenie lasu. Zostaną im przybliżone takie zagadnienia jak: rodzaje drzew, warstwy lasu, mieszkańcy lasu, praca leśnika, niekorzystne skutki ingerencji i działalności człowieka: zaśmiecanie, wypalanie, niszczenie drzew i krzewów, niszczenie grzybów, grzybni i mrowisk, płoszenie i chwywanie zwierząt oraz ptaków, biwakowanie w miejscach niedozwolonych.

Nieco starsze dzieci zachęcimy do zastanowienia się nad działaniami jakie mogą podjąć sami, a jakie musi podjąć gmina, aby miejsce ich zamieszkania stało się jeszcze piękniejsze, czystsze i bardziej zielone, aby gmina stała się tą wymarzoną.

Młodzież ponadgimnazjalną zaprosimy na sesję, na której pracownicy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, Hydrogeotechniki Sp. z o.o. w Kielcach, DS. Smith S.A. w Kielcach i Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska tut. Starostwa, zapoznają i zaprezentują działania na rzecz ochrony środowiska oraz udowodnią, że warto inwestować w ochronę środowiska.

Tradycyjnie jeden z konkursów został przeznaczony dla samorządów gminnych. Chcemy, aby gminy pochwały się swoimi inwestycjami na rzecz ochrony środowiska, w tym promocją odnawialnych źródeł energii (małe elektrownie wodne, elektrownie wiatrowe, piece na paliwo ekologiczne, systemy solarne). Konkurs będzie także swoistym „rachunkiem sumienia” i mobilizacją do jeszcze bardziej aktywnych działań na rzecz poprawy środowiska.

Celami programu są:

1. utrwalenie postawy dbałości o porządek w najbliższym otoczeniu: dom, szkoła, przedszkole, miejscowość,
2. kontynuacja działań polegających na wyeliminowaniu postaw sprzecznych z zasadami ochrony środowiska w zakresie zagospodarowania odpadami,
3. kształtowanie przekonania, że najlepszymi metodami rozwiązywania problemu odpadów są zmniejszenie ilości odpadów powstających w gospodarstwach domowych, segregacja odpadów, recykling i kompostowanie,
4. dalsze promowanie i rozwijanie nawyków selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych,
5. zwrócenie uwagi na piękno i rolę lasu w życiu człowieka,
6. zwrócenie uwagi na potrzebę ochrony ekosystemu leśnego,
7. dalsze rozwijanie świadomej aktywności na rzecz ochrony środowiska oraz odpowiedzialności za obecną i przyszłą jakość przyrody w miejscu zamieszkania, gminie,
8. kształtowanie postaw świadomego i odpowiedzialnego za środowisko „konsumenta”.

4. Metody realizacji Programu

Akcja edukacyjne przeprowadzona zostanie w oparciu o:

- a) konkursy wiedzy m.in. związane ze zbiórką surowców wtórnych,
- b) konkursy plastyczne,
- c) pogadanki, apele, lekcje tematyczne, wycieczki,
- d) rozmowy, wywiady,
- e) konkurs fotograficzny,
- f) akcje np. „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata, „Dni lasu”.
- g) zeszyty z nadrukiem ekologicznym na okładce zachęcającym dzieci do selektywnej zbiórki odpadów,
- h) informacje kierowane do jednostek samorządu terytorialnego, szkół, przedszkoli.

Informacja o V edycji Programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie” w roku szkolnym 2008/2009, rozesłana zostanie za pośrednictwem gmin do wszystkich placówek oświatowych z propozycją w nim uczestnictwa oraz bezpośrednio do szkół ponadgimnazjalnych. Informacja o Programie ukaże się również na stronie internetowej starostwa: www.powiat.kielce.pl oraz w prasie lokalnej.

W Programie, jak już wspomniano, mogą uczestniczyć: przedszkolaki, klasy, grupy uczniów z poszczególnych klas/szkół, szkoły, samorządy gminne. Potwierdzeniem przystąpienia do Programu będzie zgłoszenie, w którym konkursie/konkursach dana placówka deklaruje chęć uczestnictwa.

Zgłoszenia będą przesyłane na adres Starostwa Powiatowego w Kielcach, Aleja IX Wieków Kielc 3, faxem na numer (041) 344-28-25, przyjmowane osobiście w pokojach 232, 212b, 211b lub nadsyłane elektronicznie na adres e-mail: srodowisko@powiat.kielce.pl, srodowisko1@powiat.kielce.pl, srodowisko2@powiat.kielce.pl

Zgłoszenia muszą być podpisane przez opiekuna, nauczyciela lub dyrektora przedszkola/szkoły i oznakowane pieczęcią przedszkola/szkoły.

Program realizowany będzie poprzez różne formy konkursów, spotkania, apele, lekcje tematyczne. Wszystkie konkursy, w których może brać udział dowolna liczba uczestników, szczegółowo przedstawione są w dalszej części opracowanego Programu. Program realizowany będzie zgodnie z zasadami zapisanymi w regulaminach poszczególnych konkursów.

Obsługę Programu w roku szkolnym 2008/2009 prowadzi Referat Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Wydziale Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Kielcach.

Powiat zabezpiecza nagrody dla laureatów poszczególnych konkursów, które przyznawane będą na zasadach w nich określonych. Wszystkie dzieci uczestniczące w konkursie dot. selektywnej zbiórki odpadów pochodzenia komunalnego, wyróżnione zostaną zeszytami specjalnie wydanymi na tą okazję, a najlepsi zbieracze otrzymają nagrody książkowe.

Organizator będzie współpracował ze środkami masowego przekazu, informując o prowadzonych akcjach, efektach działań, finałach konkursów itp.

5. Harmonogram programu

Program realizowany będzie według harmonogramów wynikających z poszczególnych załączonych konkursów.

6. Finansowanie

Program edukacji finansowany będzie ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środków pozyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach.

7. Załączniki

Załączniki do programu edukacyjnego „Dla Ziemi, dla siebie” realizowanego w roku szkolnym 2008/2009 stanowi zbiór pięciu projektów (cztery konkursy + sesja).

8. Uwagi ogólne

1. We wszelkich sprawach związanych z realizacją Programu edukacyjnego należy kontaktować się niżej wskazanymi osobami:

- Dorota Skalska - Starostwo Powiatowe w Kielcach, Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342-15-01, adres e-mail: srodowisko@powiat.kielce.pl

- Magdalena Kumor - Starostwo Powiatowe w Kielcach, Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342-12-67, adres e-mail: srodowisko1@powiat.kielce.pl

- Anna Gościńiewicz - Starostwo Powiatowe w Kielcach, Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce, tel. (041) 342-12-96, adres e-mail: srodowisko2@powiat.kielce.pl

2. Wszystkie zgłaszane do programu prace dzieci i młodzieży muszą być szczegółowo i czytelnie opisane (nazwa placówki, klasa, imię i nazwisko dziecka lub dzieci, imię i nazwisko opiekuna lub opiekunów, telefon, e-mail).

**Program edukacyjny wraz
z projektami konkursów opracowały:**

Dorota Skalska

Magdalena Kumor

Anna Gościńiewicz